EUROOPA
KOMISJON

Brüssel, 21.4.2021
COM(2021) 188 final

KOMISJONI TEATIS EUROOPA PARLAMENDILE, NÕUKOGULE, EUROOPA MAJANDUS- JA SOTSIAALKOMITEELE NING REGIOONIDE KOMITEELE

ELi taksonoomia, äriühingute kestlikkusaruandlus, kestlikkuseelistused ja usaldussuhtest tulenevad kohustused:

rahandus ja Euroopa roheline kokkulepe

Euroopa roheline kokkulepe on Euroopa majanduskasvu strateegia, mis aitab parandada kodanike heaolu ja tervist, muuta Euroopa 2050. aastaks kliimaneutraalseks ning kaitsta, säilitada ja suurendada ELi looduskapitali ja elurikkust. Inimeste hüvanguks toimiv majandus tähendab ka õiglast üleminekut, mille käigus luuakse töökohti ega jäeta kedagi kõrvale. Nende eesmärkide saavutamiseks peab Euroopa finantssüsteem muutuma kestlikumaks. Selleks on vaja nii rangeid finantsõigusakte kui ka selget üleminekuteed ettevõtetele. Nende muudatuste tegemiseks vajalike investeeringute maht seab Euroopa finantssektori kesksele kohale majanduse kestlikus ja kaasavas taastumises COVID-19 pandeemiast ning Euroopa pikemas kestlikus majandusarengus.

EL on astunud olulisi samme kestliku finantsökosüsteemi rajamiseks. ELi taksonoomiamäärus, kestlikkusteabe avalikustamist finantsteenuste sektoris käsitlev määrus ja võrdlusaluste määrus loovad aluse läbipaistvuse suurendamiseks ning aitavad investoritel leida kestlikke investeerimisvõimalusi.

Komisjon esitab ELi taksonoomia kliimaalase delegeeritud õigusakti, ettepaneku võtta vastu äriühingute kestlikkusaruandluse direktiiv, vaatab läbi muud kui finantsaruandlust käsitleva direktiivi ja esitab delegeeritud õigusaktide muudatused, et kindlustus- ja investeerimisnõustamises võetaks rohkem arvesse kestlikkuseelistusi ning tootejuhtimises ja usaldussuhtest tulenevates kohustustes kestlikkuskaalutlusi. Need aktid aitavad edendada rohelisemat, õiglasemat ja kestlikumat Euroopat ning toetavad kestliku arengu eesmärkide täitmist.

ELi taksonoomia on ettevõtete ja investorite jaoks tugev teaduspõhine läbipaistvusvahend. Sellega kehtestatakse selged hindamiskriteeriumid, et määrata kindlaks, milline majandustegevus annab olulise panuse roheleppe eesmärkide saavutamisse. Nende kriteeriumidega luuakse ettevõtetele ja investoritele ühine keel, mis võimaldab neil teatada rohelisest tegevusest suurema usaldusväärsusega ja aitab neil juhtida juba käimasolevat üleminekut. ELi taksonoomia mängib olulist rolli ka ELi roheliste võlakirjade standardi ja ELi ökomärgise loomisel teatavatele jaefinantstoodetele.

ELi taksonoomia kliimaalase delegeeritud õigusaktiga on juba hõlmatud ligikaudu 40 % börsil noteeritud äriühingute[1] majandustegevus sektorites, kus tekitatakse peaaegu 80 % otsestest kasvuhoonegaaside heitkogustest Euroopas, ning tulevikus lisatakse veel tegevusalasid[2]. Tänu suurele katvusele aitab ELi taksonoomia märkimisväärselt suurendada rohelise rahastamise potentsiaali toetada rohepööret, eelkõige CO_2-mahukates sektorites, kus on hädasti vaja muutusi.

Äriühingute kestlikkusaruandluse direktiivi ettepanekuga tahetakse kehtestada ühtsed Euroopa aruandluseeskirjad, mis suurendavad läbipaistvust, nõudes äriühingutelt kestlikkusteabe järjepidevat ja võrreldaval kujul esitamist. Uusi aruandlusnõudeid kohaldataks kõigi suurte ja kõigi börsil noteeritud äriühingute, sh börsil noteeritud väikeste ja

[1] Nende ELis asuvate rohkem kui 500 töötajaga äriühingute osakaal, mis tegutsevad ELi taksonoomia kliimaalase delegeeritud õigusakti kohaldamisalasse kuuluvates majandussektorites (allikas: Bloomberg).
[2] Allikas: Eurostat.

keskmise suurusega ettevõtjate (VKEd) suhtes. VKEde jaoks töötab komisjon välja proportsionaalsed standardid. Viimased määravad kindlaks, millist teavet võivad äriühingute kestlikkusaruandluse direktiivi kohaldamisalasse kuuluvad äriühingud nõuda oma väärtusahelas olevatelt VKEdest tarnijatelt ja klientidelt.

I. SISSEJUHATUS

Määrus (EL) 2020/852, millega kehtestatakse kestlike investeeringute hõlbustamise raamistik (edaspidi „ELi taksonoomiamäärus“), jõustus 12. juulil 2020[3]. Selle määrusega volitasid Euroopa Parlament ja nõukogu Euroopa Komisjoni sätestama delegeeritud õigusaktide abil tehnilised sõelumiskriteeriumid, mille alusel otsustada, kas majandustegevust võib pidada keskkonnaeesmärkide saavutamisele oluliselt kaasa aitavaks. Need kriteeriumid aitavad kehtestada äriühingute, investorite ja finantsturu osaliste jaoks asjakohased määratlused selle kohta, millist majandustegevust saab pidada keskkonnasäästlikuks.

Volituse aluseks on nõue, et tehnilised sõelumiskriteeriumid peavad olema ajakohased ja põhinema teaduslikel tõenditel. Kriteeriumid peavad olema selged, kasutatavad ja kergesti kohaldatavad. See aitab vältida tarbetut halduskoormust. Euroopa Parlament ja nõukogu on tunnistanud ka üldsusega konsulteerimise tähtsust. Nad on sõnaselgelt volitanud komisjoni kaasama sidusrühmi ja tuginema selliste ekspertide nõuannetele, kellel on tõendatud teadmised ja kogemused asjaomastes valdkondades.

Vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu soovile esitatakse ELi taksonoomia kliimaalases delegeeritud õigusaktis[4] ELi taksonoomia esimesed tehnilised sõelumiskriteeriumid ja ühine arusaam kestlikust tegevusest. ELi taksonoomiamääruses nõutakse, et investorid ja äriühingud kasutaksid neid kriteeriume asjaomase teabe avalikustamisel. See teave on ka usaldusväärne juhis investeerimisotsuste tegemiseks.

Seda täiendab ettepanek võtta vastu äriühingute kestlikkusaruandluse direktiiv[5], millega tagatakse, et äriühingud esitavad läbipaistval ja võrreldaval viisil teavet oma äritavade kestlikkuse kohta. Teabe abil, mis käsitleb vastavust taksonoomiale, rohepöörde investeeringuid ja kestlikkusriske, saavad finantsettevõtjad hinnata rahastatava tegevuste ambitsioonikust ja keskkonnatoimet.

[3] Euroopa Parlamendi ja nõukogu 18. juuni 2020. aasta määrus (EL) 2020/852, millega kehtestatakse kestlike investeeringute hõlbustamise raamistik ja muudetakse määrust (EL) 2019/2088, ELT L 198, 22.6.2020, lk 13.

[4] Komisjoni delegeeritud määrus, millega täiendatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrust (EL) 2020/852 seoses tehniliste sõelumiskriteeriumide kehtestamisega, et määrata kindlaks, millistel tingimustel võib majandustegevus anda olulise panuse kliimamuutuste leevendamisse või nendega kohanemisse ning kas majandustegevus ei põhjusta olulist kahju mõnele muule keskkonnaeesmärgile, vt https://ec.europa.eu/info/law/sustainable-finance-taxonomy-regulation-eu-2020-852/amending-and-supplementary-acts/implementing-and-delegated-acts_en.

[5] Ettepanek võtta vastu direktiiv, millega muudetakse direktiivi 2013/34/EL, direktiivi 2004/109/EÜ, direktiivi 2006/43/EÜ ja määrust (EL) nr 537/2014 seoses teatavate äriühingute kestlikkusaruandlusega, COM (2021) 189.

II. ELI TAKSONOOMIA KLIIMAALANE DELEGEERITUD ÕIGUSAKT

ELi taksonoomia kliimaalane delegeeritud õigusakt, mis esitatakse Euroopa Parlamendile ja nõukogule kontrollimiseks, sisaldab esimesi tehnilisi kriteeriumeid selliste tegevuste kindlaksmääramiseks, mis annavad olulise panuse kliimamuutuste leevendamisse ja nendega kohanemisse – need on esimesed kaks ELi taksonoomia kuuest keskkonnaeesmärgist[6].

Need kriteeriumid on välja töötatud kestliku rahanduse tehnilise eksperdirühma soovituste alusel ning kestliku rahanduse platvormi[7] avalikku tagasisidet ja nõuandeid järgides.

Sidusrühmadelt (sh kodanikud, riigiasutused, ettevõtted, mittetulundusühendused ja akadeemilised ringkonnad) saadud tagasiside maht näitas küsimuse olulisust. Valdav osa vastanutest rõhutas ELi taksonoomia kui Euroopa rohelise kokkuleppe kohast üleminekuprotsessi toetava peamise vahendi tähtsust. Avaliku konsultatsiooni kokkuvõte on kättesaadav komisjoni kestliku rahanduse veebisaidil[8].

Tagasisidest ilmnes ka mitmeid mureküsimusi, muu hulgas järgmised.

- Tegevuse keskkonnasäästlikuks liigitamise või liigitamata jätmise mõju. Mõned sidusrühmad olid mures selle pärast, et tegevust, mida ei liigitata ELi taksonoomia kliimaalase delegeeritud õigusakti kohaselt keskkonnasäästlikuks, võidakse pidada mittekestlikuks. See aga võib vähendada sellise tegevuse rahastamisvõimalusi *(1. punkt).*
- Kriteeriumide ambitsioonitase ja kasutatavus. Paljud sidusrühmad olid rahul kriteeriumide ambitsioonitasemega või nõudsid veel kõrgemat ambitsioonitaset, teised aga väljendasid muret selle pärast, et ambitsioonitase on liiga kõrge, ning soovitasid parandada kriteeriumide kasutatavust *(2. punkt).*
- ELi taksonoomia kohaldamisala. Mõned sidusrühmad olid mures, et kriteeriumid katavad liiga vähe tegevusalasid, ja väljendasid muret ELi taksonoomia binaarsuse pärast, mis tähendab, et taksonoomia ei anna turgudele suuniseid selle kohta, kuidas käsitleda tegevusi, mis ei vasta ELi taksonoomia kliimaalases delegeeritud õigusaktis loetletud kriteeriumidele või mahu nende alla *(3. punkt).*

Allolevas kolmes punktis täpsustatakse eespool nimetatud probleeme ja selgitatakse meetmeid, mida komisjon on võtnud või kavatseb võtta nende lahendamiseks.

1. Tegevuse keskkonnasäästlikuks liigitamise või liigitamata jätmise mõju

Paljud sidusrühmad olid mures selle pärast, et taksonoomias määratakse kindlaks, milline tegevus on keskkonnasäästlik. Seda võib tõlgendada nii, et kui tegevust ELi taksonoomia

[6] ELi taksonoomiamääruse artiklis 9 on sätestatud kuus järgmist keskkonnaeesmärki: a) kliimamuutuste leevendamine, b) kliimamuutustega kohanemine, c) vee ja mereressursside kestlik kasutamine ja kaitse, d) üleminek ringmajandusele, e) saastuse vältimine ja tõrje ning f) elurikkuse ja ökosüsteemide kaitse ja taastamine.

[7] Kestliku rahanduse platvorm loodi ELi taksonoomiamääruse artikliga 20. See koosneb era- ja avaliku sektori ekspertidest, kes nõustavad komisjoni ELi taksonoomia edasiarendamisel.

[8] Komisjoni kestliku rahanduse veebisaidi link.

kliimaalases delegeeritud õigusaktis ei käsitleta, liigitub see automaatselt keskkonna seisukohast jätkusuutmatuks. See ei vasta aga tõele. Asjaolu, et äriühingul puudub taksonoomia alla kuuluv tegevus, ei võimalda teha järeldusi äriühingu keskkonnatoime ega rahastamisvõimaluste kohta.

ELi taksonoomias ei ole praegu sätestatud, kuidas käsitleda muid kui keskkonnasäästlikke tegevusi. Selles ei määratleta ega liigitata ühtegi tegevust tegevusena, mis parandab keskkonnatoime praegust taset, kuid ei anna olulist panust. Need tegevused on küll olulised, et toetada ELi majanduse vajalikku ulatuslikku ümberkujundamist, kuid need ei ole iseenesest piisavad meie rohe-eesmärkide saavutamiseks. Samuti ei määratleta ega liigitata ELi taksonoomias ühtegi tegevust keskkonna seisukohast jätkusuutmatuna. Lisaks ei ole kogu keskkonnahoidlik tegevus, mis võib anda olulise panuse keskkonnaeesmärkide saavutamisse, ELi taksonoomia kliimaalase delegeeritud õigusakti kohaldamisalas ja seega ELi taksonoomia osa. ELi taksonoomia on pidevalt muutuv dokument, mida edaspidi ja vastavalt vajadusele täiendatakse ja ajakohastatakse.

ELi taksonoomia on läbipaistvuse tagamise vahend. Sellega kehtestatakse teatavatele äriühingutele ja finantsturu osalistele avalikustamiskohustus. Nad peavad avalikustama, kui suur osa nende tegevusest on taksonoomiaga kooskõlas. Taksonoomiaga kooskõlas oleva keskkonnahoidliku tegevuse osakaalu avalikustamine võimaldab äriühinguid ja investeerimisportfelle selle osakaalu alusel võrrelda. Ettevõtted võivad soovi korral tugineda ELi taksonoomiale, et kavandada kliima- ja keskkonnaalast üleminekut ning kaasata selleks rahalisi vahendeid. Finantsturu osalised võivad soovi korral kasutada ELi taksonoomiat usaldusväärsete roheliste finantstoodete väljatöötamiseks. Eeldatakse, et ELi taksonoomia toetab muutusi ja üleminekut kestlikkusele. ELi taksonoomia võib küll suunata turuosalisi investeerimisotsuste tegemisel, kuid loomulikult ei keela see investeerimist mis tahes tegevusse. Ettevõtetel ei ole kohustust taksonoomiat järgida ning investorid võivad vabalt valida, kuhu investeerida.

Taksonoomiaraamistik parandab juurdepääsu kestlikule rahastamisele, täiendades olemasolevaid turupõhiseid rohelisi rahastamisvahendeid. See hõlmab rohkem majandustegevusi ja keskkonnaeesmärke, kui on seni turupõhistes rohelistes rahastamisraamistikes kasutatud. Eelkõige hõlmab see mõningaid CO_2-mahukaid sektoreid, mis võimaldab turul tunnustada nende sektorite üleminekutegevust.

Ettevõtted saavad arvestada mitte ainult käivet, vaid ka teatavaid tegevuskulusid ja kapitalimahutusi ELi taksonoomiaga kooskõlas olevana. See laiendab veelgi ELi taksonoomia pakutavaid võimalusi. Hinnangud ja kliimataksonoomia kriteeriumide varased katsed näitasid, et praegu on ettevõtete tegevus ja investeerimisportfellid sellega üldiselt vähe kooskõlas (üks kuni viis protsenti, kusjuures paljude ettevõtete ja investeerimisportfellide puhul ka null protsenti). Kuigi eeldatakse, et roheleppe rakendamisega suureneb see näitaja märkimisväärselt, näitab see 2050. aastaks kliimaneutraalsuse saavutamiseks vajaliku muutuse ulatust.

ELi taksonoomia konkreetne eesmärk on luua klassifitseerimissüsteem ja suurendada läbipaistvust. Taaste- ja vastupidavusrahastu määruses[9] kasutatakse ELi taksonoomiamääruse artiklis 17 sätestatud põhimõtet hoiduda olulise kahju tekitamisest, kuid ei nõuta taksonoomia delegeeritud õigusaktides määratletud kriteeriumide kasutamist. Komisjon avaldas spetsiaalsed tehnilised suunised[10], milles kirjeldatakse üksikasjalikumalt, kuidas kohaldada olulise kahju tekitamisest hoidumise põhimõtet taaste- ja vastupidavusrahastu puhul. See tähendab, et ELi taksonoomia kliimaalases delegeeritud õigusaktis määratletud kriteeriumidel ei ole otsest siduvat mõju taaste- ja vastupidavusrahastu rakendamisele. Kas ühtekuuluvuspoliitika määruses nõutakse, et selle fondide eesmärgi puhul tuleb programmitöö perioodil 2021–2027 kasutada ELi taksonoomiamääruses sätestatud olulise kahju tekitamisest hoidumise põhimõtet, kuid ei nõuta taksonoomia delegeeritud õigusaktide kriteeriumide kasutamist. Edaspidi tuleks rõhutada ELi taksonoomia algset eesmärki ning selle mõju tuleks hoolikalt hinnata sobivuse, proportsionaalsuse ja nõuete täitmisega seotud kulude seisukohast, enne kui see kaasatakse teistesse poliitikavaldkondadesse.

2. ELi taksonoomia kliimaalases delegeeritud õigusaktis esitatud kriteeriumide ambitsioonitase ja kasutatavus

Koostades delegeeritud õigusakte kestliku majandustegevuse kriteeriumide määratlemiseks, peab Euroopa Komisjon järgima Euroopa Parlamendi ja nõukogu antud volitusi, et määrata kindlaks ELi keskkonnaeesmärkide saavutamiseks vajalik keskkonnahoidlike projektide ambitsioonitase.

ELi taksonoomias tunnistatakse kestlikuks tegevused, mis annavad olulise, mitte vähetähtsa panuse ELi keskkonnaeesmärkide saavutamisse. ELi taksonoomiaga kehtestatakse olulise panuse andmise ja olulise kahju tekitamisest hoidumise kriteeriumid, mis põhinevad Euroopa rohelise kokkuleppe eesmärkide, sh ELi kliimaneutraalsuse eesmärgi ambitsioonitasemel.

Delegeeritud õigusakti eelnõu avaldati üldsuse tagasiside saamiseks ning selle tagasiside hoolika läbivaatamise põhjal tehti eelnõusse muudatusi, alandamata seejuures Euroopa rohelise kokkuleppe eesmärkide ambitsioonitaset. Mõned neist muudatustest on järgmised:

- arvukad täpsustused kriteeriumide tehnilise täpsuse ja kasutatavuse parandamiseks;
- kriteeriumide kasutatavuse parandamine keerukuse ja üldise koormuse vähendamise teel ning vajalikud kohandused, et muuta kriteeriumid konkreetsemaks ja paindlikumaks;
- täpsustused, et tekst peegeldaks asjakohasel juhul paremini subsidiaarsust ja jagatud pädevust ELi ja liikmesriikide tasandi vahel (sh mitmed täpsustused, et võtta paremini arvesse riiklikke eeskirju);
- parem kooskõla olemasolevate raamistike ja valdkondlike õigusaktidega ning vajaduse korral tulevaste läbivaatamiste arvesse võtmine;

[9] Euroopa Parlamendi ja nõukogu 12. veebruari 2021. aasta määrus (EL) 2021/241, millega luuakse taaste- ja vastupidavusrahastu, ELT L 57, 18.2.2021, lk 17.

[10] Komisjoni teatis „Tehnilised suunised põhimõtte „ei kahjusta oluliselt“ kohaldamise kohta taaste- ja vastupidavusrahastu puhul“ 2021/C 58/01, ELT C 58, 18.2.2021, lk 1.

- täpsustused teatavate ülemineku- ja toetavate tegevuste ulatuse suhtes ning kohandused, et muuta taksonoomia ettevõtete jaoks kasutatavamaks;
- täpsem kirjeldus väikese hulga tegevuste kohta, mida käsitleti teise tegevuse all, juhul kui see oli sidusrühmade selge soov ja kui need on kooskõlas ELi taksonoomiamääruse eesmärkide ja nõuetega;
- ajakohastatud põhjendused, milles rõhutatakse vajadust edasiste läbivaatamiste ja uute tegevuste lisamise järele hilisemas etapis.

3. ELi taksonoomia kohaldamisala

Võttes arvesse üldsuse tagasisidet ja kestliku rahanduse platvormi soovitusi, kaalub komisjon ELi taksonoomia edasiarendamist kooskõlas ELi taksonoomiamäärusega, et lahendada sidusrühmade ülejäänud mureküsimused, mida on selgitatud järgmises jaos.

Eelkõige laiendatakse tulevikus ELi taksonoomia kliimaalases delegeeritud õigusaktis sätestatud kriteeriumide praegust kohaldamisala. Kriteeriumid on dünaamilised ja need vaadatakse korrapäraselt läbi. Sellega tagatakse, et delegeeritud õigusakti muutes saab lisada selle kohaldamisalasse uusi sektoreid ja tegevusi, sealhulgas toetavaid ja üleminekutegevusi. Sidusrühmadel on võimalik teha ettepanekuid kriteeriumide kohaldamisalasse lisatavate tegevuste kohta veebiportaali kaudu, mis luuakse 2021. aasta keskel Euroopa Komisjoni veebisaidil. Komisjon hindab ettepanekuid kestliku rahanduse platvormilt saadud sisendi põhjal.

Lisaks avaldab taksonoomia mõju kestlikule rahandusele rahvusvahelisel tasandil. Euroopa rohelise kokkuleppe eesmärkide saavutamiseks teeb EL tihedat koostööd oma partnerriikidega, seda ka asjakohastel rahvusvahelistel foorumitel, nagu kestliku rahanduse rahvusvaheline platvorm (IPSF), G7/G20 ja finantsstabiilsuse nõukogu (FSB). Uuritakse võimalusi rakendada ELi taksonoomiat asjakohasel ja proportsionaalsel viisil kõikjal maailmas ning jätkatakse tööd ELi taksonoomia kasutatavuse ja rahvusvahelise toimivuse parandamiseks.

III. ELi TAKSONOOMIA ARENDAMISE JÄRGMISED SAMMUD

Kooskõlas õigusraamistiku ja varasemate kohustustega võtab komisjon ELi taksonoomiamääruse alusel vastu täiendava delegeeritud õigusakti, mis hõlmab tegevusi, mida ELi taksonoomia kliimaalane delegeeritud õigusakt ei hõlma, näiteks põllumajandus ning teatavad energiasektorid ja tootmistegevused.

ELi taksonoomiamääruse kohaselt toimuva spetsiaalse läbivaatamisprotsessi tulemustest olenevalt hõlmab see täiendav delegeeritud õigusakt ka tuumaenergiat. Protsess põhineb sõltumatul ja teaduslikul tehnilisel aruandel[11], mille avaldas 2021. aasta märtsis Euroopa

[11] Teadusuuringute Ühiskeskus, „Technical assessment of nuclear energy with respect to the ‘do no significant harm’ criteria of the EU Taxonomy Regulation“, märts 2021. Kättesaadav selle lingi kaudu.

Komisjoni teadus- ja teadmustalitus, Teadusuuringute Ühiskeskus[12]. Teadusliku hindamise täiendamiseks vaatavad aruande läbi kaks eksperdirühma: Euratomi asutamislepingu artikli 31 eksperdirühm ning tervise-, keskkonna- ja uute riskide teaduskomitee (SCHEER). Läbivaatamine viiakse lõpule 2021. aasta juunis.

Eespool nimetatud täiendav delegeeritud õigusakt hõlmab üleminekutegevuste osas ka maagaasi ja sellega seotud tehnoloogiaid, kui need kuuluvad ELi taksonoomiamääruse artikli 10 lõike 2 alla. Sellega seoses kaalutakse vajadust üleminekutegevuse võimaliku aegumisklausli järele.

Komisjon võtab täiendava delegeeritud õigusakti vastu võimalikult kiiresti pärast spetsiaalse läbivaatamisprotsessi lõpetamist, mis peaks toimuma 2021. aasta suvel.

Eraldi delegeeritud õigusakt hõlmab tegevusi, mis annavad olulise panuse ülejäänud nelja ELi taksonoomiamääruses sätestatud keskkonnaeesmärgi saavutamisse (vee ja mereressursside kestlik kasutamine ja kaitse, üleminek ringmajandusele, saastuse vältimine ja tõrje ning elurikkuse ja ökosüsteemide kaitse ja taastamine). Kestliku rahanduse platvorm koostab selle akti kohta soovitusi.

Lisaks nõutakse ELi taksonoomiamääruse artiklis 26, et komisjon hindaks 2021. aasta lõpuks, kas ja kuidas saaks taksonoomiamääruse kohaldamisala laiendada keskkonnatoime muudele tasanditele peale olulise panuse, samuti muudele eesmärkidele, näiteks sotsiaalsetele eesmärkidele.

IV. KESTLIKKUSELE ÜLEMINEKU RAHASTAMINE

Kuigi ELi taksonoomiamäärus on peamine abinõu investeeringute kaasamiseks pikaajalistesse kestlikesse lahendustesse, rõhutati Euroopa Parlamendi liikmete, liikmesriikide ja muude sidusrühmade esindajatega viimastel kuudel peetud avaliku konsultatsiooni käigus ja nende reaktsioonides ELi taksonoomia piiratust. Eelkõige on laialt levinud mure, et taksonoomiasse ei saa lisada kõiki tegevusi, mis aitavad kaasa reaalmajanduse rohepöördele.

Seepärast kaalub komisjon võimalust esitada õigusakti ettepanek, et toetada teatava majandustegevuse rahastamist, eelkõige energiasektoris (sh gaas), kui selline tegevus aitab kaasa kasvuhoonegaaside heitkoguste vähendamisele viisil, mis toetab üleminekut kliimaneutraalsusele kogu praeguse kümnendi jooksul. Ettepaneku eesmärk oleks määrata kindlaks ajakavad ja vaheetapid sellise majandustegevuse, sealhulgas olemasolevate

[12] Teadusuuringute Ühiskeskuse aruanne koosneb kahest osast. Esimeses osas keskendutakse olulise kahju tekitamisest hoidumise kriteeriumidega seotud keskkonnanäitajate uurimisele kogu tuumatsükli jooksul. Teises osas keskendutakse konkreetsele jäätmetega seotud küsimusele, millele tehniline eksperdirühm tähelepanu juhtis. Aruandes märgitakse: „Analüüsidest ei ilmnenud teaduspõhiseid tõendeid selle kohta, nagu kahjustaks tuumaenergia inimeste tervist või keskkonda rohkem kui muud elektritootmistehnoloogiad, mis on juba lisatud taksonoomiasse kui kliimamuutuste leevendamist toetavad tegevused.“

investeeringute jaoks, mis toetavad üleminekut Euroopa rohelise kokkuleppega kooskõlas oleval viisil.

Selline lähenemisviis võimaldaks võtta järelmeetmeid seoses Euroopa Ülemkogu 11.–12. detsembri 2020. aasta kohtumise järeldustega, kus tunnistatakse üleminekutehnoloogiate, näiteks maagaasi rolli.

Investeeringuid maagaasiprojektidesse võib rahastada ELi vahenditest, kui nad toetavad ELi poliitikaeesmärke roheleppega kooskõlas oleval viisil. Võimalikud rahastamisvahendid on taaste- ja vastupidavusrahastu[13], InvestEU, Euroopa Regionaalarengu Fond ja ELi heitkogustega kauplemise süsteemi moderniseerimisfond, mis võimaldavad maagaasiprojektidel kvalifitseeruda juhtumipõhise hindamise alusel.

Üleminek kliimaneutraalsele ja kestlikule majandusele ei ole ühekordne sündmus, vaid protsess. Ettevõtete jaoks tähendab see üleminek kasvuhoonegaaside heitkoguste vähendamist, vastupidavuse saavutamist ja keskkonnakahju vähendamist aja jooksul. Investorite jaoks tähendab üleminek portfelli keskkonnatoime parandamist aja jooksul. Ka liikmesriigid peavad seda üleminekut kavandama ja stimuleerima.

Kõik äriühingud saavad investeerida keskkonnahoidlikku tegevusse. Äriühingud võivad oma ettevõtlusstrateegia osana kasutada ELi taksonoomiat, et kavandada konkreetsete tegevuste puhul üleminekut taksonoomia künniste täitmisele. Muud teaduspõhised mõõdikud võivad aidata neil seada ettevõtte kui terviku jaoks kestlikkusega seotud eesmärke.

Euroopa Komisjoni ülesandel on kestliku rahanduse platvorm andnud nõu, kuidas teadvustada ELi taksonoomia rolli rohepöördele kaasaaitamisel. Oma 2021. aasta märtsis avaldatud aruandes[14] Euroopa Komisjonile soovitas platvorm muu hulgas täiendavalt uurida võimalusi tunnustada – väljaspool ELi taksonoomia praegust raamistikku – jõupingutusi, mida on tehtud selleks, et parandada tegevuse tulemuslikkust olulise panuse kriteeriumide täitmisel.

V. JÄRJEPIDEV JA SIDUS ÄRIÜHINGUTE KESTLIKKUSARUANDLUS

1. Uus äriühingute kestlikkusaruandluse direktiiv

Komisjon teeb ettepaneku võtta vastu uus äriühingute kestlikkusaruandluse direktiiv (CSRD), millega muudetakse muud kui finantsaruandlust käsitleva direktiiviga (NFRD) kehtestatud olemasolevaid aruandluseeskirju. Kavandatav äriühingute kestlikkusaruandluse direktiiv oleks aluseks kestlikkusteabe järjepidevale liikumisele finantsväärtusahelas ja teistele sidusrühmadele. Äriühingute avaldatud teave oleks seega kättesaadav pankade, kindlustusseltside, varahaldusettevõtjate ja reitinguagentuuride analüütikutele, lõppinvestoritele ning vabaühendustele ja muudele sidusrühmadele, kes tahavad panna äriühinguid rohkem vastutama oma tegevuse sotsiaalse ja keskkonnamõju eest. Euroopa

[13] Komisjoni teatise „Tehnilised suunised põhimõtte „ei kahjusta oluliselt“ kohaldamise kohta taaste- ja vastupidavusrahastu puhul“ III lisas esitatud eritingimustel.
[14] Kestliku rahanduse platvorm, Transition finance report, märts 2021. Kättesaadav selle lingi kaudu.

rohelise kokkuleppe eesmärke silmas pidades peaksid kohaldamisalasse kuuluvad äriühingud andma aru oma ärimudeli ja strateegia mõjust üleminekul kestlikule ja kliimaneutraalsele majandusele. Kavandatava direktiiviga tagataks, et äriühingute kestlikkusaruandlus vastab nende finantsturu osaliste vajadustele, kelle suhtes kohaldatakse kestlikkusteabe avalikustamist finantsteenuste sektoris käsitlevas määruses[15] sätestatud avalikustamisnõudeid. Samuti võetakse selles arvesse komisjoni kavatsust esitada käesoleva aasta jooksul ettepanek äriühingute kestliku üldjuhtimise algatuse kohta.

Enamik äriühinguid seisab silmitsi kulude kasvuga, mis on tingitud asjaolust, et investorid ja muud sidusrühmad küsivad koordineerimatult teavet äriühingu kestlikkusnäitajate kohta. Kuigi kavandatava äriühingute kestlikkusaruandluse direktiiviga kaasneksid ettevõtetele täiendavad aruandluskulud, on selle eesmärk neid kulusid keskpikas ja pikas perspektiivis vähendada tänu konsensuse saavutamisele selles, millist olulist teavet peaksid äriühingud avalikustama.

Kavandatavat äriühingute kestlikkusaruandluse direktiivi kohaldataks umbes 49 000 ettevõtte suhtes. Praegused kestlikkusaruandlust käsitlevad eeskirjad (muud kui finantsaruandlust käsitlev direktiiv) kehtivad ligikaudu 11 000 ettevõtte suhtes. Need aruandlusnõuded kehtiksid kõigile suurtele äriühingutele ja kõigile ELi reguleeritud turgudel noteeritud äriühingutele, välja arvatud noteeritud mikroettevõtjatele. Nad peaksid esitama teavet kõigi oma äritegevusega seotud keskkonna-, sotsiaal- ja juhtimisküsimuste kohta. Kooskõlas kehtivate eeskirjadega, mis on sätestatud muud kui finantsaruandlust käsitlevas direktiivis, peaksid nad andma aru äriühingu kestlikkusriskidest ning mõjust inimestele ja keskkonnale. See hõlmab teavet äriühingute ülemaailmsete tarneahelate kohta sellistes küsimustes nagu sunniviisiline töö ja lapstööjõu kasutamine ning on kooskõlas rahvusvaheliselt tunnustatud põhimõtete ja raamistikega, nagu Rahvusvahelise Tööorganisatsiooni tööalaste aluspõhimõtete ja põhiõiguste deklaratsioon. Äriühingute esitatavat teavet auditeeritakse ja see märgistatakse digitaalselt, et seda saaks kasutada kapitaliturgude liidu tegevuskavas[16] ette nähtud Euroopa ühtses juurdepääsupunktis.

Kavandatava äriühingute kestlikkusaruandluse direktiiviga nõutaks äriühingutelt aruandlust vastavalt kohustuslikele ELi kestlikkusaruandluse standarditele. Komisjon kehtestab need standardid delegeeritud õigusaktidega, võttes arvesse Euroopa finantsaruandluse nõuanderühma tehnilisi nõuandmeid, tehes koostööd peamiste sidusrühmadega ning olles konsulteerinud liikmesriikide ja asjaomaste ELi asutuste, sealhulgas Euroopa järelevalveasutuste, Euroopa Keskkonnaameti, Euroopa Liidu Põhiõiguste Ameti ja kestliku rahanduse platvormiga. Esimesed standardid võetakse vastu 2022. aasta oktoobriks.

Standardid on kohandatud ELi poliitikale, kuid tuginevad rahvusvahelistele standardimisalgatustele ja annavad neisse oma panuse. Kuigi EL liigub edasi oma

[15] Euroopa Parlamendi ja nõukogu 27. novembri 2019. aasta määrus (EL) 2019/2088, mis käsitleb jätkusuutlikkust käsitleva teabe avalikustamist finantsteenuste sektoris, ELT L 317, 9.12.2019, lk 1.
[16] Komisjoni teatis „Inimeste ja ettevõtete hüvanguks toimiv kapitaliturgude liit – uus tegevuskava“, COM(2020) 590 final.

standarditega, et täita roheleppe eesmärgid ja rahuldada investorite kasvavat teabevajadust, püüab ta ühtlustada kestlikkusaruandlust ka ülemaailmsel tasandil, tuginedes sellistele algatustele nagu finantsstabiilsuse nõukogu kliimaga seotud finantsteabe avaldamise töörühm (TCFD).

Komisjon teeb ettepaneku töötada välja ühed standardid suurettevõtetele ja eraldi proportsionaalsed standardid VKEdele. Reguleeritud turgudel noteeritud VKEd peavad hakkama neid proportsionaalseid standardeid järgima, kuid noteerimata VKEd – valdav enamik VKEdest – võivad otsustada teha seda vabatahtlikult. Komisjon on valmis pakkuma liikmesriikidele kohandatud tehnilist tuge, et aidata ettevõtetel, eelkõige VKEdel, kestlikkusaruandeid esitada.

2. Sidusad nõuded äriühingute kestlikkusaruandlusele

Kavandatava äriühingute kestlikkusaruandluse direktiivi eesmärk on tagada kooskõla ELi taksonoomiamääruse kohaste aruandlusnõuete ja äriühingute kestlikkusaruandluse vahel. Taksonoomiamääruse artikkel 8 kohustab äriühinguid, kes kuuluvad kehtiva muud kui finantsaruandlust käsitleva direktiivi kohaldamisalasse, ja äriühinguid, kes kuuluvad kavandatava äriühingute kestlikkusaruandluse direktiivi kohaldamisalasse, esitama teatavaid näitajaid selle kohta, mil määral on nende tegevus ELi taksonoomia kohaselt kestlik. Eelkõige peavad need äriühingud avalikustama, kui suur osa nende käibest, kapitalimahutustest ja tegevuskuludest tuleneb keskkonnasäästlikuks kvalifitseeruvast majandustegevusest või on sellega seotud.

Need näitajad täpsustatakse eraldi delegeeritud õigusaktis, mida hakatakse kohaldama 2022. aastast. Kui äriühingud avaldavad igal aastal tulemuslikkuse põhinäitajad tegevuse kohta, mida peetakse ELi taksonoomia kohaselt keskkonnasäästlikuks, kajastavad nad sellega investoritele ja laiemale üldsusele objektiivselt oma liikumist keskkonnasäästlikkuse poole.

Äriühingud peavad esitama need näitajad koos muu kestlikkusteabega, mis on äriühingute kestlikkusaruandluse direktiivi alusel kohustuslik. Neid näitajaid võetakse täielikult arvesse äriühingute kestlikkusaruandluse direktiivi alusel välja töötatavates kohustuslikes aruandlusstandardites, mis põhinevad ELi taksonoomia sõelumiskriteeriumidel ja olulise kahju tekitamisest hoidumise künnistel. Eelkõige hõlmavad välja töötatavad kestlikkusaruandluse standardid näitajaid, mis on kooskõlas näitajatega, millest finantsturu osalised peavad kestlikkusteabe avalikustamist finantsteenuste sektoris käsitleva määruse kohaselt aru andma.

Äriühingud saavad kavandatava äriühingute kestlikkusaruandluse direktiivi kohase aruandluse abil näidata oma vastavust taksonoomiale ja lisaks oma edusamme kestlikkuse suunas liikumisel. Eelkõige peaksid äriühingud esitama põhjaliku ülevaate oma kestlikkusalasest mõjust ja sõltuvusest.

Komisjon tagab, et aruandlusstandardid ei kajasta ainult äriühingu tegevuse praegust vastavust taksonoomiale, vaid ka tulevikku suunatud äriplaane, ning et standardid hõlbustavad nii kapitaliturupõhist kui ka pangapõhist rahastamist. Nagu Euroopa Parlament

ja nõukogu ELi taksonoomiamääruses kokku leppisid, kohaldatakse taksonoomiamääruse alusel kohustuslikku aruandlust kliimamuutuste leevendamise ja nendega kohanemise eesmärkide puhul alates 2022. aasta jaanuarist ning ülejäänud nelja eesmärgi puhul alates 2023. aasta jaanuarist.

Komisjon püüab muu hulgas kestliku rahanduse platvormi ja Euroopa finantsaruandluse nõuanderühma kaasabil teha kindlaks sobivad suunised ja võimalused, kuidas ettevõtted, kelle suhtes kehtib ELi taksonoomiamääruses sätestatud aruandluskohustus, saaksid aruandluskohustuse esimesel aastal teatavaid andmelünki arvesse võttes sisukalt aru anda.

VI. KESTLIKKUSEELISTUSED JA USALDUSSUHTEST TULENEVAD KOHUSTUSED

Lisaks sobivuse hindamisele võtab komisjon finantsinstrumentide turgude direktiivi (MiFID II)[17] ja kindlustustoodete turustamise direktiivi (IDD)[18] kohastes kehtivates delegeeritud õigusaktides täna kasutusele klientide kestlikkuseelistuste hindamise. Kindlustus- ja investeerimisnõustajad peavad sobivuse hindamise raames küsima teavet mitte ainult kliendi investeerimisalaste teadmiste ja kogemuste, kahjumi kandmise võime ja riskitaluvuse, vaid ka tema kestlikkuseelistuste kohta. See tagab, et nõustajad võtavad klientidele finantsinstrumente ja -tooteid soovitades süsteemselt arvesse ka kestlikkuskaalutlusi.

See annab jaeinvestoritele võimaluse otsustada, kuhu ja kuidas nende säästud investeeritakse. Nii saab igaüks, kes seda soovib, avaldada positiivset mõju kliimale, keskkonnale ja ühiskonnale. See muudatus suurendab nõudlust kestliku investeerimisstrateegiaga rahastamisvahendite ja toodete järele ning selliste toodete järele, mille puhul võetakse arvesse negatiivset mõju kestlikkusele.

Komisjon muudab usaldussuhtest tulenevaid kohustusi käsitlevaid kehtivaid eeskirju varahalduse, kindlustuse, edasikindlustuse ja investeerimissektori delegeeritud õigusaktides, et need hõlmaksid ka kestlikkusega seotud riske, nagu kliimamuutuste ja keskkonnaseisundi halvenemise mõju investeeringute väärtusele.

VII. KOKKUVÕTE

ELi taksonoomia kliimaalane delegeeritud õigusakt, käesolevas teatises kirjeldatud ettepanek äriühingute kestlikkusaruandluse direktiivi kohta ning kestlikkuseelistusi, usaldussuhtest tulenevaid kohustusi ja tootejuhtimist käsitlevate delegeeritud õigusaktide muudatused on olulised sammud kehtiva kestliku majanduskasvu rahastamise tegevuskava rakendamiseks ja Euroopa rohelise kokkuleppe eesmärkide saavutamiseks.

[17] Komisjoni 25. aprilli 2016. aasta delegeeritud määrus (EL) 2017/565, millega täiendatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2014/65/EL seoses investeerimisühingute suhtes kohaldatavate organisatsiooniliste nõuete ja tegutsemistingimustega ning nimetatud direktiivi jaoks määratletud mõistetega, ELT L 87, 31.3.2017, lk 1.

[18] Komisjoni 21. septembri 2017. aasta delegeeritud määrus (EL) 2017/2359, millega täiendatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi (EL) 2016/97 seoses kindlustuspõhiste investeerimistoodete turustamise suhtes kohaldatavate teabenõuetega ja äritegevuse eeskirjadega, ELT L 341, 20.12.2017, lk 8.

Selline kestlikku rahandust soodustav ökosüsteem on osa laiemast strateegiast, mille eesmärk on teha muutusi ja tagada õiglane üleminek, et saavutada meie kestlikkuseesmärgid. Need on põhielemendid, mille abil suurendada läbipaistvust ja pakkuda investoritele vahendeid kestlike investeerimisvõimaluste kindlakstegemiseks. Need võimaldavad välja töötada tulevasi vahendeid, nagu ELi jaefinantstoodete ökomärgis ja ELi roheliste võlakirjade standard.

Dialoogil, koostööl ja tugeval partnerlusel ametiasutuste, ettevõtete ja finantsturu osaliste, sotsiaalpartnerite, kodanikuühiskonna ning teadus- ja akadeemiliste ringkondadega on otsustav tähtsus kestliku rahanduse vahendite edasiarendamisel, muu hulgas kestliku rahanduse platvormi kaudu.

Muutuste tuuled tugevnevad, sest paljud meie rahvusvahelised partnerid tõstavad ambitsioonitaset ja püüdlevad kestlikuma arengu suunas. See on kooskõlas Pariisi kokkuleppe ja muude keskkonnaalaste eesmärkidega. Rahvusvahelistel turgudel kasvab nõudlus kestlike toodete järele. See pakub rohkem võimalusi kestlikeks investeeringuteks. Standardite ülemaailmne ühtlustamine on oluline, et vältida turgude killustumist ja võimaldada piiriüleseid investeeringuid, mis aitavad saavutada ülemaailmseid kliima- ja keskkonnaeesmärke. EL tahab jätkuvalt täita juhtrolli ülemaailmse koostöö tugevdamisel kestliku rahanduse rahvusvahelise platvormi ja muude rahvusvaheliste foorumite kaudu, nagu G20 ja G7.

Ajakohastatud kestliku rahanduse strateegias, mille komisjon võtab vastu 2021. aasta juunis, antakse täpsem ülevaade sellest, kuidas kestlik rahandus aitab üle minna kestlikule ja kliimaneutraalsele majandusele.